

KMETOVOALEC.

Ilustrovan gospodarski list.

Uradno glasilo

c. kr. kmetijske družbe vojvodine kranjske.

Urejuje Gustav Pirc, družbeni tajnik.

„Kmetovalec“ izhaja 15. in zadnji dan v mesecu ter stoji 2 gld., za gg. učitelje in ljudske knjižnice pa le 1 gld. na leto — Udje c. kr. kmetijske družbe kranjske dobivajo list brezplačno.

Inserati (oznanila) se zaračunajo po nastopni ceni: Inserat na celi strani 16 gld., na $\frac{1}{2}$ strani 8 gld., na $\frac{1}{4}$ strani 5 gld. in na $\frac{1}{8}$ strani 3 gld. Pri večjih naročilih velik rabat. Družabnikom izdatno ceneje

Vsa pisma, naročila in reklamacije je pošiljati c. kr. kmetijski družbi v Ljubljani, v Salendrovih ulicah števil. 3.

Št. 10.

V Ljubljani, 31. maja 1895.

Leto XII.

Obseg: Na shod dolenskih kmetijskih podružnic v Novo Mesto! — Obrezovanje češpljevega drevja. — Opomin kmetovalcem. — Pravila za dobivanje smetane. — Kako dobimo boljše perutnino. — Po ožrebetanju. — Slana. — Iz podružnic. — Razne reči. — Vprašanja in odgovori. — Gospodarske novice. — Uradne vesti c. kr. kmetijske družbe kranjske. — Listnica uredništva. — Tržne cene. — Inserati.

Na shod dolenskih kmetijskih podružnic v Novo Mesto!

Že zadnjič smo na kratko opisali namen temu shodu, ki se priredi v središču Dolenjske, v prijaznem Novem Mestu.

Če si vabilo ogledamo nekoliko natančneje, vidimo, da stoje na dnevnem redu razprave, ki so prevažne za zboljšanje živinoreje po Dolenjskem, tako, da je shod popolnoma času primeren. Odobravati moramo torej dobro misel, in le želimo, da bi se shod svojemu važnemu namenu primerno izvršil s popolnim uspehom ob mnogobrojni vdeležbi zavednih Dolenjcev.

Za zboljšanje živine po Dolenjskem potrebujemo še mnogo podpore. Zlasti bode pri tem gledati na to, da zboljšujemo našo goved kolikor moči povsod z enakim plemenom, ki je pripravno za naše kraje. Naša goved je sedaj mešana z različnimi plemeni. To je vzrok veliki razliki pri živini, bodi si glede rasti in barve, kakor tudi glede užitka, kterega dobivamo od nje. Da ob takih razmerah z našo rejo ne pridemo do zaželenega uspeha, je jasno. Važno je torej vprašanje, katero pleme je za naše kraje najpripravnejše, da se z njim zboljšuje goved po vseh okrajih Dolenjske.

Po Dolenjskem trpi govedoreja tudi zaradi pomanjkanja bikov. Po Gorenjskem in Notranjskem imajo že od nekdanj dosti bikov, tako, da je že zaradi tega govedoreja po teh krajih bolj napredovala kakor pri nas. Z novo postavo se ne bode vse dcseglo; treba bode še drugače skrbeti, da se popolni število bikov in da se preskrbe potrebni biki za naše kraje. Tudi o tem vprašanju se

bode pri shodu obravnavalo in se bodo stavili primerni predlogi.

Število goveje živine narašča. To bi bilo prav, če bi se od leta do leta večala tudi množina krme. Žal, da je ravno narobe; koder se je še pred leti kosila krma in pasla živina, tam so njive, na kterih se prideluje potrebni živež za ljudi, ki se tudi množé in kteri morajo tudi živeti. Res si s pridelovanjem detelje veliko pomagamo, žal, da imamo za to premalo prostora. Kako bode v bodoče Dolenjcem skrbeti za to, da bi se pridelalo več krme, tudi to vprašanje pride v razgovor.

Naša živina nam daje še premalo koristi, ker ne moremo njenih izdelkov (mleko, maslo itd.) dobro razpečavati. Skrbeti bode treba, da se tudi v tem oziru kaj ukrene in pomaga gospodarjem do lažje prodaje mleka in mlečnih izdelkov.

Prasičja reja je za Dolenjce največjega pomena; ona nam obeta poleg govedoreje najboljši dohodek v gospodarstvu in sploh boljše bodočnost, zlasti sedaj, ko imamo železnico. Treba je, da se lotimo tudi izboljšanja našega prasičjega plemena, posebno po tistih krajih, koder se gospodarji pečajo z rejo plemenih svinj.

Za živinsko sol imamo sedaj že drugo postavbo, a tudi ta nam ne more biti všeč, ker nam dela prevelike zapreke, preveč sitnostij, pisarij in troškov, da bi mogli kupovati tako dolgo časa obljubljeno in tako željno pričakovano sol. Kakor se čuje, ta sol tudi ni dosti prida. Tudi o njej se bode treba razgovarjati pri shodu.

Razven teh vprašanj pridejo v razgovor predlogi podružnic, tičočii se vinogradarstva i. t. d. Glede nove vinoreje imamo že nekaj izkušenj. Treba jih bode pri

shodu razodeti, da se čim prej okoristimo z njimi po vsem Dolenjskem.

Popoldne bode izlet v kmetijsko šolo na Grm, kjer si bodo vdeleženci ogledali njene prostore, učna sredstva, nasade, trtnice, ameriške vinograde itd. To bode strokoven izlet, ki bode v vsakem oziru poučen, zlasti za tiste, ki še niso imeli prilike, ogledati si ta deželni zavod.

Ves dnevni red shoda bode torej poučen za vsakega. Želimo torej, da bi se ga za napredek uneti dolenjski gospodarji vdeležili v obilnem številu, ker le z združenimi močmi bode mogoče rešiti lepo nalogo, katero si je postavil ta shod v povzdigo kmetijstva po Dolenjskem.

Obrezovanje češpljevega drevja.

Češpljevo drevo (in tudi sliva) je najtrmoglavnejše izmed vseh, s katerimi ima vrtnar opravilo; malo se zmeni za namere sadjarjeve in se le težko uda obrezovanju. Ako hočeš s češpljevim drevjem ravnati kakor s hruševim ali z drugim, prav gotovo ničesar ne dosežeš; vede se ti, kakor razposajenec, ki je miren, dokler vidi šibo, ako se obrneš od njega, pa ti kmalu kako novo nagodi. Češpljevo drevo se maščuje navadno s tem, da ostane nerodovitno.

Vseh oblik z vodoravnimi vejami češplja ne prenese, ostane nerodna, ali ti pa stori 50 cm dolge rodne mladike. Poskušali so z vsemi špalirskimi oblikami, a trud se jim nikdar ni poplačal.

Po teoriji bi moralo biti češpljevo drevje zato, ker rabi mnogo toplote, špalirsko drevje. Po teoriji je to res, napačno pa v praksi. Češpljevo drevo mora stati na samem ter imeti od vseh stranij zraka, ako naj ti rodi.

Vrh češplji bodi okroglast; ta oblika jej najbolj ugaja. Rodnega lesa je češplji veliko težje pridobiti, nego drugemu drevju; tudi ga je težje ohraniti zdravega.

Recimo, mladika, katero kaže podoba 23. je lanska voditeljica kakega češpljevega drevesa. Spomladi ima ta mladika po vsej dolžini le lesne pope. Tej mladiki bomo odrezali celo zgornjo tretjino, in sicer zato, da silimo vse ostale pope odgnati.

Na spodnji tretjini bodo prišli vsled tega prirezanja iz popov *a* nekaj milimetrov dolgi poganjki, ki nosijo na koncu venec cvetnih popov in je v njih sredini lesni pop, iz katerega zraste drugo leto poganjek, ki bode daljšal letošnjega.

Popi *b* na drugi tretjini bodo pognali 3 do 6 cm dolge poganjke, po vsej dolžini, polni cvetnega popja.

Popi *c* zgornje tretjine bodo pognali krepke lesne poganjke, katere bodeš moral priščipavati.

Prvo obščipavanje je zaradi oblike rodnih mladik najvažnejše delo. Češpljevo drevo hoče vedno spodnje pope glušiti. Ako si prvokrat premalo odščipnil ali prepozno, raste ti še poganjek, a spodaj se ne razvije noben popek.

Pri češpljevem drevesu moraš prvokrat tako odščipniti, da ti ostane še pet listov (glej pod. 24. *a*), in sicer zato, da prisiliš spodnje pope pognati in da se premene v rodne mladike.

Drugič odščipni do osmega lista (glej pod. 25. *a*), ako se je naredil le en poganjek. Če pa sta dva poganjka, odreži enega pri *b* (glej pod. 25.) in z drugim ravnaj, kakor je gori povedano, t. j. odščipni ga do 8. lista.

Prihodnjo pomlad bode torej naša voditeljica taka, kakeršno kaže podoba 23. Mladike *c* pusti pri miru, pazi pa na poganjek, ki izraste iz popa, sredi cvetnih popov stoječega, ter ga odščipni do 5. lista, ker s tem dosežeš najprej cvetje, v prihodnjih letih pa rodne mladike.

Mladike *a* odreži

pri *c* do petega ali šestega popa in pri *d* prihodnje leto do najnižjih cvetnih popov. Tako močno obrezanje žene sok k plodom in sili speče pope, da se pretvorijo v roden les.

Mladike *c* reži pri *e* na 4 do 5 centimetrov dolge palice, na katerih nastanejo potem spodaj ravno taki popi, kakor pri prejšnjih.

Pri češpljevem drevesu ne smeš nikdar zabiti, vseh na rodnem lesu stoječih poganjkov kratko, t. j. na 4 do 5 listov, odščipniti; če jih pustiš, da postanejo daljši, ne store ti rodnega lesa, in rodne mladike se hitro izpremene v navadne lesne poganjke, oziroma veje.

Vse tu povedano velja pa seveda le za razne vrste pritličnih češpelj in sliv, kakeršne so po vrtovih; za visokodebelne češplje, zlasti ako jih je veliko, pa ni tako ravnanje.

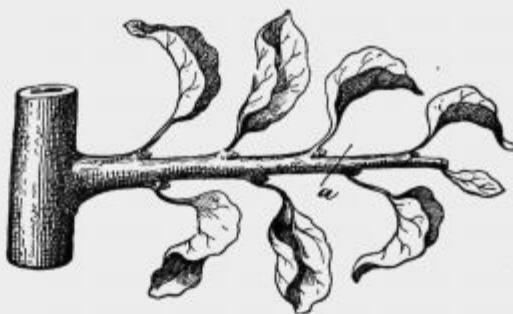
Opomin kmetovalcem.

Izmed raznih vrst zavarovanja je med najvažnejšimi zavarovanje proti toči, katero naj kmetu zavaruje, oziroma osigura prevažni del njegovega premoženja, poljske pridelke.

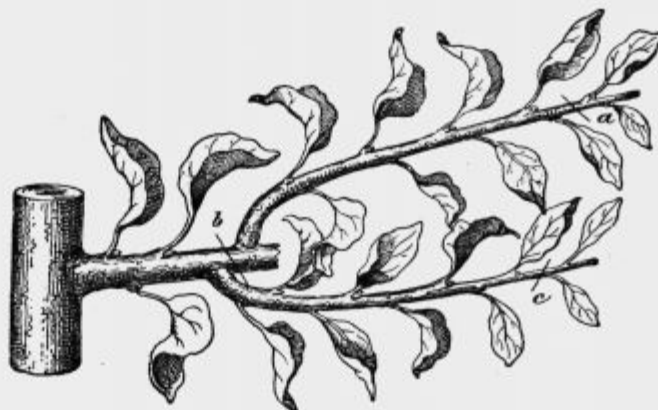
Kmetijski poklic je pač eden najlepših, pa tudi najtežavnejših, kajti poljskim pridelkom, za katere je imel

Podoba 23.

Podoba 24.

Podoba 25.

kmetovalec mnogo troškov, za ktere se je trudil mesece in mesece, proti mnogo nezgod. Mokrota in suša, mraz in rja ter cela vojska rastlinskih in živalskih škodljivcev proti oškodovati te pridelke.

Toda celo tedaj še, ko so poljski pridelki uže srečno ušli vremenskim nezgodam, ko so se uspešno ustavljali škodljivim vplivom, ter opravičeno upamo na poveljno žetev, celo tedaj, prav pred žetvijo lahko pride oblak ter v nekterih minutah kmetovalcu vniči imenje.

Kmetovalčevo delo in njega uspeh sta odvisna od prirodnih sil, katerih ni moči voditi, niti obvladati.

Toče torej ni moči odvrniti, pač pa se lahko ublažé njene posledice.

Kmetovalec porabi pridelke nekaj za svoj živež, nekaj za seme, nekaj pa jih proda, da dobi denarja za davke, za plače poslom, za orodje, stroje i. t. d.

Če pridelke toča oškoduje ali celo vniči, ter oškodovanec za to ne dobi nikake odškodnine, lahko pride v hudo zágato. Svoje potrebe kmetovalec že še zmanjša, za davke, plače, večkrat tudi za seme je pa le treba denarja, in tako pride kmetovalec do dolga. Kadar pa je enkrat hiša zadolžena, zadostuje časih prav majhen vzrok, da gre na boben.

Umevno je, da so kmetovalcu vezane roke, kjer ne more pomoči; kaznjiva lahkomišelnost pa je, če svojih pridelkov niti tedaj ne zavaruje, kadar to lahko stori, in proti toči prav lahko zavaruje svoje pridelke.

Vsak kmetovalec ve, da je toča že večkrat vničila kmetovalca, ker ni dobil nikake odškodnine; samo davkov so mu odpisali. Žalostno je torej, da se še sedaj tako malo zanimajo za zavarovanje proti toči ter celó umni gospodarji, ki vse store, da bi jim setve dobro uspevale, se ne morejo odločiti, da bi plačali malenkostno zavarovalnino.

Res je, da je dandanes kmetijstvo na slabem in da je vsled tega treba varčevati, toda tudi varčevanje ima svoje meje ter je na nepravem kraju in ob nepravem času škodljivo.

Nekterniki imajo še nesrečno vero na vremenska prerokovanja, da se toča ravna po nekterih znakih, na pr. po megli meseca marcija i. t. d.

Taka mnenja so sevede popolnoma napačna, saj je znano, kako negotove so celo strokovnjaške vremenske napovedi za malo časa ter da je večkrat vreme drugačno, kakor bi sodili po najboljših pripravah.

Iz tega je razvidno, da meseca aprila ali maja, torej tedaj, kadar je treba poljske pridelke zavarovati proti toči, nihče ne more vedeti, kakšno vreme bode meseca julija. In ravno tako napačno je tudi mnenje, da je kraj, koder doslej ni ali je le redkokdaj pobila toča, varen pred to uimo ter bi vsled tega bilo škoda zavarovalnine.

S številkami je dokazano, da se množe strele in toča. Dokazano je pa tudi, da toča ne pobije vselej po enih in istih krajih, marveč se je že zgodilo, da je huda toča prišla nad kraje, za ktere so mislili, da so varni pred njo.

Sicer pa taki okraji in kraji, koder res redkokdaj pobije toča, plačujejo manjšo zavarovalnino, in je še bolj graje vredno, če posestniki niti teh malih troškov nočejo utrpeti.

Dočim pa nekteri poljskih pridelkov ne zavarujejo proti toči iz napačne varčnosti, store drugi to vsled tega, ker se jim zavarovanje zdi preveč zamotano, da se škoda po toči ni vselej prav in pravično cenila in povrnila.

Tožbe o premajhnem oškodovanju so navadno izvirale od tod, ker so ljudje mislili, da jim mora vse povrniti zavarovalnica, če prav so manjše pridelke provzro-

čili tudi drugi vzroki. Naloga zavarovalnicam proti toči je, povrniti le tisto škodo, kar je naredi toča, na druge vzroke se pa ne more ozirati, sicer bi imela preobčutne troške.

Zato zavarovanec za drugo škodo, kakor za to, ki mu jo naredi toča, ravno tako ne more zahtevati odškodnine, kakor mu je zavarovalnica dati ne more, ker tega ne obljubi, pa tudi nikake zavarovalnine za to ne vzame.

Pa tudi tožbe, da se pri cenitvi škode in določitvi odškodnine preveč odračuni, niso utemeljene.

V zavarovani odškodnini je vračunjena vrednost zrnja, pa tudi vrednost slame, in sicer znaša vrednost slame pri žitih četrtino. Umevno je torej, da tedaj, kadar je zavarovana le množina slame, ne pa tudi njena kakovost, ter vsled toče slame ni manj, slama ne pride v poštev ter se pri izplačanju odškodnine njena vrednost odračuni, oziroma, zaračuni se le zrnje.

Ni torej prav, če se táko odtegnjenje smatra za nepravilno. Saj se takó po zavarovanih cenah navadno dobi večja odškodnina, kakor pa bi se dobila, če bi se odškodnina preračunila po tržnih cenah.

Če kmetovalec premisli, kar smo povedali, izprevidel bode, da neskrbnost in varčnost nista na pravem mestu, kadar se gre za varstvo poljskih pridelkov, in če jih bo zavaroval proti toči, ne bo mu treba predbacivati si, da je vsled neskrbnosti pripravil v nesrečo sebe in svojce.

Pravila za dobivanje smetane.

1.) Smetana se najlože, najurneje in najbolj popolnoma nabira, ako mleko takoj denemo v latvice, ko je pomolzeno. Mleko, katero se po molži večkrat zmeša in skompa, prcnaša s kraja v kraj ter je sedaj na gorkem, sedaj na hladnem, ne izloči toliko smetane, kolikor mleko, katero takoj denemo v latvice.

2.) Čim manj visoko je mleko zlito v posodo, tem več smetane da v sicer enakih razmerah.

3.) Čim dalj se iz mleka izločuje smetana, tem več je dobimo, kajti smetana ima čim dalje več toščice, če prav se na množini smetane ne pozna. Navzlic temu pa pride trenutek, ko se množenje smetane vrši tako počasno, da se ne priporoča več čakati, ker bi sicer daljša dotika z zrakom utegnila imeti škodljiv vpliv na dobroto smetane.

4.) Posode, napolnjene z mlekom, naj se ob času izločevanja smetane ne stresajo, ker vsled stresanja dobimo manj smetane, če prav je tresenje le nezatno. Iz tega vzroka mlečna klet nikdar ne sme biti preblizu ceste, po kateri močno vozijo.

5.) Toplina mleka vpliva na množino smetane, katero dobimo iz mleka. S pojemajočo toploto se sorazmerno zmanjšuje vsebina mleka dotlej, dokler mleko ne zmrzne, in s tem se tudi mleko vedno bolj gosti. Posledica temu pa je, da toščene kroglice nočejo iti kvišku. Zlasti škodljivo je ohlajenje mleka od zgoraj, ker potem v mleku nastane kroženje od zgoraj navzdol in nasprotno, kar pa nabiranjem smetane škoduje.

6.) Čim nižja je toplina in čim višje so posode, tem redkejša je smetana, ker se ji večata obseg in vsebina vode, primerna množina toščice pa pod sicer enakimi okolščinami pada. Toda navzlic temu je množina surovega masla kaj povoljna.

7.) Čim nižja je končna toplina mleka ob izločevanju smetane, tem dalj časa ostane mleko sladko. Iz tega

razloga se priporoča ob koncu nižja toplina, kar je po Swartzevem načinu doseči mogoče.

8.) Najboljše posnemanje mleka je vsikdar posnemanje s separatorjem*), ker se delo vrši hitro ter se v kratkem času posname velika množina mleka, smetana in mleko ostaneta sladka in snažna, neugodne lastnosti mleka glede posnemanja (prevožnja i. dr.) niso pomembne, prihrani se dokaj prostora, pridelek pa ni odvisen od vremenskih razmer. Največja prednost tega posnemanja pa je ta, da dober separator izloči iz mleka tolšče do 0.2 do 0.4 %, kar se na nikak drug način niti približno doseči ne more. Najugodnejša toplina za ta posel je med 25 in 35 ° C.

9.) Pri posnemanju s separatorjem (sredobežnim strojem) pa dobimo le takrat dobro, trpežno surovo maslo, ako toplo, iz stroja tekočo smetano shladimo, kakor hitro je le mogoče, na 5 ° C. Isto tako je tudi treba posneto mleko shladiti ali pasterizovati, ako je hočemo dalj časa hraniti.

Kako dobimo boljšo perutnino.

Pri začetku perutninoreje se bolj priporoča oskrbeti si primerno pasmo perutnine, nego nakupiti si jajec za valitev. Vsekako pa naj se pasme, kakor tudi jajca za valitev, kupijo le od zanesljivih perutninarjev; kajti mnogi tako imenovani pasmorejci skušajo po tej poti svojo staro, izrabljeno perutnino izpod nog spraviti. Zlasti pa je treba pri nakupu take perutnine biti previdnim še posebno radi tega, ker nežnejše pasme zlasti takrat, kadar se nahajajo v večjem številu v tesnem prostoru, rade bolehalo na nalezljivih boleznih, ali pa so za nje bolj dovzetne nego navadna perutnina, vsled česar pride življenje in ves dobiček skupne perutninoreje v nevarnost.

Čas valitve.

Čas nasajanja ima na ugodne posledice dobre perutninoreje mnogo vpliva.

Ako vzamemo v poštev prednost zgodnje valitve, vidimo, da dobimo po zgodnji valitvi popolnoma odrastlo, krepko razvito žival, kateri nezgode jesenskega vremena in zimski mrazovi nikakor ne škodijo. Taka perutnina začne že jeseni nesti ter nese vso zimo, tako da imamo sveža jajca uprav tedaj, kadar najbolj povprašujejo po njih, ter se vsled tega tudi najbolj plačujejo. Perutnina iz zgodnje valitve se tudi na razstavi in na trgu dokaj lože proda ter je tudi dokaj lože računati na premije nego pri perutnini iz pozne valitve. To pa se ne zgodi zaradi tega, ker ima zgodnja perutnina glede rabe prej omenjene prednosti, marveč ker je dobro izrejena perutnina zgodnje valitve najboljši dokaz o izurjenosti, znanju in izvedenosti perutninorejca. Podoben dobiček donajajo tudi zgodnja klavna piščeta. Mlade race in piščeta ki dorastejo meseca aprila, maja, junija in julija ter pitani kopuni in skopljenci pred časom divjačine, torej meseca septembra, oktobra in novembra, bogato plačajo rejo in pitanje perutnine, dočim s klavno perutnino, katero izredimo v drugih letnih časih, komaj pokrijemo troške.

Glavni dobiček zgodnje valitve pa je v tem, da si pri zgodnji valitvi pridobimo kokošij, ki so ob nastopu neugodnega letnega časa popolnoma razvite, ter vsled tega že jamejo nesti, kadar stare kokoši začno kokati.

Dasi tudi se splošno priznava velika prednost ranega zaroda, ipak se na drugi strani se sme pozabiti na

*) Separator je sredobežen stroj, s katerim se iz svežega mleka izločuje smetana. Slovenski bi mu lahko rekli izločevalnik ali ločilnik.

to, da vremenske nezgode in od teh odvisne toplinske razmere, ki kaj rade nastopijo v prvih pomladnih mesecih, utegnejo biti jako škodljive valeči živali sami, kakor tudi razvoju mladiča v jajcu, še bolj pa za izleglo mlago pišče. Zgodnje valjenje zahteva izvanredno mnogo izurjenosti in pridnosti, ako nočemo imeti občutno izgubo na jajcih in mladičih.

Prezgodnja valitev je lahko tudi škodljiva. Meseca januarija in februarija je le malo jajec sposobnih za valitev, radi česar je tudi uspeh valitve kaj negotov. Isto tako v tem času perutnina nima še veselja do valitve. Ako se mladiči res izvale, jim je še premrzlo, da navzlic vsemu trudu in postrežbi jamejo hirati.

Najboljši čas za valitev je od srede marcija do srede majnika.

Jajca za valitev.

Za valitev ne jemljimo čez tri tedne starih jajec, in bodo naj srednje velikosti, navadne in enake velikosti, z ne predebelo, pa tudi ne pretanko lupino od dve do štiri leta stare perutnine. Iz premajhnih jajec dobimo slabotne mladiče, iz velikih, nenavadnih jajec z dvema rumenjaka pa ne dobimo nikakih, ali sploh le pohabljen mladiče. Pri neenako velikih jajcih v enem gnezdu se večidel manjša pobijejo, pri čemer pridejo razbita jajca v izgubo, ostala pa se pomažejo. Pomazana jajca se morajo v mlačni vodi z mehko gobo omiti, da more skozi nežne odprtine v lupini prodirati zrak, sicer se mladič v jajcu zaduši. Jajca neenake velikosti, z neenako debelo lupino in različne starosti se tudi ne izvalé enodobno. Jajca, ki so čez tri tedne stara, jajca premlade perutnine, jajca, ki so bila spravljena na pretoplem, zračnem in suhem, ali na prevlažnem, zaduhlem prostoru, jajca, ki so se po sunkih ali stresanju razpokala ter se je njih vsebina zmešala, jajca od perutnine brez petelina, ali take, katero vodi bolehav ali star petelin, ali jajca od perutnine, ki ima premalo petelinov, isto tako jajca od bolne perutnine ostanejo zaprtki, to je, v njih se ne splodi nikak mladič. Perutnino te ali druge pasme si nabavimo s tem, da nakupimo jajec ali mladičev, in sicer petelina in nekoliko kokošij. Jajca kupujemo le od nanesljivih perutninorejcev.

Tako nazvani gojitelji pasem, ki imajo po deset in še več pasem v tesnem prostoru, ali ne pošiljajo čistopasemskih jajec, ali pa večidel za valitev negodne. Prvo se zgodi tedaj, če živi preveč pasem skupaj, drugo pa, ker živali na tesnem prostoru ne morejo biti pravilno krmljene in oskrbovane, radi česar se niti perutnina, niti njena jajca ne morejo smatrati zdrava.

Kraj valitve.

Kraj, na katerem bi kokljo ob času valitve motili ljudje ali živali, kjer se je bati, da bi se jajca močno tresla ali celo pobila, se ne sme nikdar odločiti za valitev. Na razvoj mladiča v jajcu dalje slabo vpliva tudi premrzlo, presuho, soparno in nesnažno ozračje, kakor sploh prevelika vlaga. Temni, mirni prostori, iz katerih gre mladič lahko brez ovire na prosto, da se tu osnaži ter si poišče peska, zelenjadi, mrčesov, apna in seveda tudi svežega zraka, so najprimernejši za valitev. Ako tem zahtevam po gorenji poti ni moči ustreči, mora se mladičem v prostoru samem dati priložnost za take opravke. V takem prostoru se lahko napravi gnezdo prav na tleh, v plitvem zaboju ali v jerbasu.

V jerbas ali zaboj se dene za pest na debelo primerno svezje prsti ali peska ter se notri naredi podolgasta jamica, ki se nastelje s kratkim, mehkim senom. V to gnezdo se potem za varstvo proti golazni natrese

pepela in žveplena praša, ali pepela in praška proti mrčesom, in na to se vanjo denejo jajca, na ktera se previdno vsede koklja.

Če hočemo v takem prostoru več kokelj ob enem nasaditi, pa nastanejo vsled tega neprijetna vznemirjanja, prepiri in kavsi pri krmljenju, vsled česar se lahko pobijejo jajca, kadar se koklje vračajo na gnezda, ali pa gnezda predolgo ostanejo prazna. Ako hočemo kokljo z gnezdom vred iz kakeršnegasibodi vzroka prenesti na drug prostor, koklja na novem kraju navadno zapusti gnezdo. Da se temu zlu pride v okom, jemljemo za valjenje raje zaprte jerbace ali zaboje. Poslednji so boljši od jerbasov, ker se lože snažijo.

Po ožrebetenju.

Kobila ima navado žrebe po ožrebetenju oblizati, da ga posuši, žrebe pa, na ta način vsposodbujevano, si takoj pomaga na noge, da pride materi do vimena ter sesa. Pri tem je treba mladiču pomagati ter mu, če je treba, vtakniti sesec v gobec. Le pri nekterih kobilah, ki se prvič ožrebe, ali pri zelo občutljivih kobilah, ki radi šegtavosti ne morejo trpeti, da bi se žrebe vimena dotaknilo, je potrebno žrebe čuvati poškodovanja s tem, da se kobili da dobre krme, da se kobila prime, ali se ji vzdigne prednja noga; v skrajni potrebi pa se ji celo natakne krotilnik. Mirno, prijazno ravnanje s kobilo je pri tem vsikdar glavna stvar ter tudi pomaga, da take kobile svoja žrebata že v nekolikih dneh voljno puščajo k sebi.

Po ožrebetenju utrujeni kobili naj se privoščijo počitek; za poživljenje pa naj se ji dá nekoliko kruha, korenja, mlačne pijače z zdrobljenim zrnjem itd. V prvih osmih dnevih po ožrebetenju se mora pokladati klaja v manjših deležih, toda bolj pogostoma nego pred ožrebetenjem. Klaja naj bo lahko prebavna ter ne sme biti preveč dražljiva. Dober oves in zdravo, krepko seno sta sploh glavna klaja. Pijača iz zdrobljenega ovsca se zelo priporoča, ker kaj dobro vpliva na množino in dobrotu mleka.

Kobilo v prvih dnevih po ožrebetenju kaj pogostoma žeja. Ta žeja se mora seveda potolažiti, toda ne z ledeno-mrzlo vodo, marveč s tako, kateri se prilije toliko tople vode, da je kakih 25 ° C topla.

Paziti je treba, da se kobili ne poklada pokvarjeno, prašno ali kislo seno, ali kaka druga ne popolnoma zdrava klaja, ker po taki klaji ne pride v nevarnost samo zdravje in življenje kobile, marveč tudi mladiča, ker dobi slabo mleko. Tudi močna krmila, kakor n. pr. rž, bob, grab, za dojno kobilo niso nikakor primerna. Isto tako se ne sme krmiti s posušeno ali zeleno deteljo.

Dojna kobila v hlevu ne sme biti privezana. Toplina v hlevu ne sme biti nikdar manjša nego 12 ° C, pa tudi večja ne nego 19 ° C. Dalje hlev ne sme biti temen ter se mora zrak večkrat prenoviti, toda tako, da to ne dela prepiha.

Tudi na kobiljino vime je treba imeti vso pozornost. Ako se na njem pokaže najmanjša napaka, je potrebno, da je takoj preišče izvedenec. Le prečesto namreč so male napske vzrok nevarnim boleznim na vimenu.

Slana.

Poprej izvedeti, kdaj bo padla slana, je za kmeta in za vrtnarja, pa tudi za gosposinje na deželi velike

važnosti, ker se je njenih nevarnih posledic mogoče še pravočasno ubraniti. Meteorolog Kammermann je iznašel kaj zanesljivo sredstvo, s katerim je moči jeseni in spomladi že naprej določiti, kdaj bo padla slana. V ta namen je potrebna majhna priprava, ktero si lahko vsakdo sam napravi.

Vzame se škatlja za smodke (takšna za 100 kom.), odtrga se ji pokrov ter se postavi tako, da je odprta stran obrnjena proti opazovalcu. Na sedaj na vrhu se nahajajoči strani se izdolbe luknja. Skozi to luknjo se vtakne toplomer, ki pa mora biti napravljen tako le: Krogeljica z živim srebrom naj se povije s cunjo iz tankega, sveže izpranega platna, ki se nad krogeljo s kakimi deseterimi pavolnatimi nitmi dobro preveže, katerih dolgi konci, nekoliko skupaj spleteni, naj visijo mimo krogelje navzdol.

V škatljo, pod krogeljo z živim srebrom, se postavi majhna čaša s čisto vodo, v kateri naj se namakajo konci pavolnatih nitij. Ta mala priprava se obesi ali postavi na prost zračni kraj, obrnjena proti severu, a tako, da solnčni žarki toplomera ne obsevajo.

Voda, ktero pavolnate niti posrkajo, se zaleze po platnu ter provzroča, da toplomer ostaja neprestano vlažen. Živo srebro takega toplomera stoji vsikdar niže nego pri drugih, in sicer tem niže, čim bolj suh je zrak.

Če od toplote, ki jo kaže tak toplomer med 2. in 3. uro popoldne, odštejemo 4°, pa dobimo najnižjo toplino bližnje noči. Ako na priliko toplomer med 2. in 3. uro popoldne kaže 3° toplote, pa napoveduje to z — 1° slano v bližnji noči.

Platno in niti okrog krogeljice z živim srebrom se morajo vsake tri do štiri tedne premeniti (obnoviti) in pred rabo vsikdar v topli vodi izprati.

Iz podružnic.

S Trate. Dalj časa so že nameravali posestniki Poljanske doline ustanoviti podružnico c. kr. kmetijske družbe za to dolino, a vedno je to ostalo le neizvršena želja. Res čudom se je čuditi, da je ljudstvo tukajšnje doline, ktera je svetu dala toliko inteligencije, v tem oziru tako zaostala, da do sedaj niti kmetijske podružnice ni imelo, dočim drugod take podružnice že davno prav plodovito delujejo. No, temu vzroka iskati, ni namen mojemu dopisu. — Kakor so „Kmetovalec“ in drugi slovenski listi poročali, dobabil je osnovalni odbor kmetijske podružnice za Poljansko dolino dne 28. aprila tajnika c. kr. kmetijske družbe kranjske, Gustava Pirca, da bi on o tej priliki občinstvu raztolmačil pomen in korist kmetijske podružnice. Rade volje je g. tajnik došel v nedeljo, dne 28. mal. travna ob 1/3 3. uri popoldne, v šolsko poslopje na Trati, kjer ga je nad 140 posestnikov in drugega ljudstva čakalo. V imenu osnovalnega odbora je došlega gospoda v kratkih besedah pozdravil tukajšnji nadučitelj Ant. Požar ter ga je prosil, da bi blagovolil razjasniti pomen in korist kmetijske podružnice in ljudstvo tudi o kmetijstvu poučiti. Gospod tajnik je z njemu znano spretnostjo začel govoriti o kmetijstvu v obče, in potem je prešel na živinorejo in sadjarstvo. Glede živinoreje je govoril o plemenu živine, o telicah, odnosno o plemenih kravah in o plemenih bikih. Povedal je, kakšne morajo telice in krave biti, kako je treba z njimi ravnati pred in med plemenjenjem in po porodu. Dalje o tem, kako ravnati s teleti, za pleme odmenjeni, ako hočemo zares korist imeti od njih. O bikih je prav zanimivo govoril in je grajal ravnanje nekterih posestnikov

plemenih bikov, ker jih preveč redé, ker z njimi prav ne ravnaajo ter jih ulenijo in tako za plemo nesposobne napravijo, in vsled tega živinoreja ne donáša zaželenega uspeha. Rekel je, da se morajo biki prilično tudi za delo porabljeni, da tako dalj za plemenjenje sposobni ostanejo. Tudi o krmljenju bikov je govoril in je navajal napake pri njih vzreji. Marsikteri v živinoreji ostareli gospodar mu je pritrjeval, ker je govoril jako prepričevalno. Za našo dolino je priporočal beljansko plemo, katero ni izbirčno v krmi, se rado redi in lep dobiček donáša. Tudi Notranjci, rekel je, začeli so se te pasme poprijemati, videvši, da je najboljša. Priporočal je živinorejo prav topla, ker le v ti je bodočnost te lepe doline, ker so gozdovi preminili. Govoril je tudi o pridelovanju krme in o krmljenju živine. — Pa tudi neko drugo stroko kmetijstva, namreč, sadjarstvo, je topla priporočal. Bog je, tako je rekel, kakor nalašč našo deželo ustvaril za sadjarstvo; treba je le prava plemena jabolk in hrušek vzgojevati in zagotavljeni smemo biti lepega dobička. Kmetijska družba v Ljubljani nam rade volje postreže z različnimi dobrimi vrstami jabolk in hrušek, ktere bi tej dolini najbolj ugajale. V občé je gosp. tajnik v 2 1/2 ure trajajočem predavanju toliko lepega in poučnega povedal, da smo mu vsi prav hvaležni za njegovo požrtvovalnost. Občna želja je, da bi nas zopet kmalu posetil. Potem so sledili nekteri posamni nasveti.

Volil se je potem nov odbor. Vsklikom je bil pred sednikom izvoljen g. Andrej Šraj, posestnik v Gorenji Vasi. Odbornikom so bili izvoljeni: za Poljane g. Pavel Dolinar, za Trato g. Anton Požar, nadučitelj na Trati, za Javerje g. Urban Pintar, za Oselico g. Blaž Debeljak, in nadaljni odborniki še gg. Alojzij Grošelj, Fr. Grošelj, Gregor Dolinar, Martin Brencé in Anton Šraj. Ti možje so nam porok, da bo novo ustanovljena podružnica dobro uspevala.

Udov te podružnice se je do dne 28. aprila oglašilo 44. Zares lepo število in močno dovolj, da bo podružnica dobro uspevala.

Iz tega sledi, da je tukajšnje ljudstvo za napredek kmetijstva vneto in da tisti nimajo prav, ki so ustanovitev podružnice le zavlačevali in bi jo radi še nadalje, ko bi le bilo mogoče. Ant. Požar.

Razne reči.

— **Spiranje konj.** Če zmočimo konju spodnje dele nog, od kopita do kolena ali bedra, se nam ni treba bati, da bi ga prehladili, isto tako, kakor tudi človeku ne škoduje, če si omije roke ali bose noge z mrzlo vodo. Samo po sebi se razume, da se mora pri tem splakovanju, ki se po vožnji ali jezdarjenju vrši v vodi, paziti na to, da se ne zmoči konju trebušna koža, ker to bi utegnilo provzročiti klanje (koliko). Pač pa je treba skrbeti za to, da se iz dlake spranih konjskih nog izme z roko voda, da počasi se odteka v hlevu ne zmoči tal ali stelje in da se po počasnem izhlapenju večje množine mokrote, zlasti pri konjih z dolgo dlako, koža preveč in predolgo ne hladi. Omeniti je tudi treba, da se mora tu imenovano čenjeje spodnjih nog izvršiti še prej, predno se konj postavi v hlev. To se priporoča zlasti zaradi tega, ker ima konj po gibanju še več gorkote v sebi, ker še blato na nogah navadno ni suho in da pljuča nekoliko razčiljene živali še nekoj minut lahko srkajo svež zrak, predno stopijo v hlev, kjer je zrak večkrat v primeri z zunanjim dokaj toplejši. Čenjeje oblačenih nog v hlevu, bodisi blato še sveže ali že suho, pa nikakor ne velja, ker se tla po nepotrebnem zmočijo, ob enem pa se tudi onesnaži zrak s prahom. Sploh pa se žival veliko

poprej prehladi, če jo peljemo v vodo že spočito; ravno zaradi tega tudi ni priporočljivo, voditi konje, ko so si nekoliko spočili, iz hleva in jim spirati onesnažene noge. To naj se zgodi vsikdar pred postavljenjem v hlev, ko se žival povrne od dela domu.

— Kako je mogoče govedo krmiti z zmrzlo surovino.

Ako hočemo zmrzlo surovino pokrmiti, je potrebno, da jo razsekamo na kosce in polijemo s toplo vodo tako, da pri polivanju nobenega kosca ne prezremo. Če surovino skuhamo, smemo je brez vse skrbi pokrmiti. Glavna skrb gospodarjeva naj je ta, da govedo nobenega zmrzlega kosca ne dobi v želodec, kjer bi enako ledu kaj neugodno vplival na želodec. močno ga ohlajajoč. Če je take surovine, n. pr. repe, obilno, je najbolje zrezati jo ter jo enako zelju potlačiti v posodo ali jamo, v ta namen pripravljeno, od koder se je na dan vzame le toliko, kolikor se je sproti porabi.

Vprašanja in odgovori.

Drugi odgovor na 72. vprašanje. Glede vprašanja o „malem ali pasjem rebro“ pri govedu smo dobili dve pojasnili. Gospod I. B. v I nam poroča, da v njegovem kraju velja živina z malim rebrom zato za manj vredno, ker taka živina navadno manj tehta, kakor bi se sklepalo iz njene vnanjosti. — Da je ta trditev neosnovana, to more izprevideti pač vsak pameten človek. — Gospod M. Barle iz Luže pri Kranju nam je pa poslal naslednje zanimivo pojasnilo: Pri nas imenujemo malo rebro tisto zadnje rebro na desni strani, ki ne gre čez celo lakotnico, ampak je krajše. Tako kratko rebro je navadno bolj slabotno ali drobno ter je bolj utopljeno kakor pravilno rebro, in zato je živina videti bolj lačna, ker ima veliko lakotnico. Če je drug život takega živinčeta dobro ustvarjen, malo rebro prav nič ne škoduje na nobeno stran. Pri meni se večkrat pripeti da kaka krava povrže tele z malim rebrom, če tudi sama nima te napake in isto tako tudi bik ne. Tudi poznam krave z malim rebrom, ki niso storile še nobenega teleta s takim rebrom. Pred 14 leti sem kupil v Kranju od kmetijske družbe bika s to napako, ktereга ni hotel nihče vzeti; zato sem ga dobil 5 gold. pod izklicno ceno. Pa kakšen je bil ta bik? Še sedaj ga pomnijo pri nas; iz štirih fara so gonili krave k njemu. Z njim se je pri nas vpeljala izvrstna cikasta goved ter se je tako položil temelj boljši živinoreji, in niti enkrat nisem slišal, da bi bila teleta podedovala to napako. — Poročilo gosp. Barleta nas popolnoma potrjuje v naši misli, da je malo rebro sicer lepotna napaka, ki je pa glede porabe govedu, bodi si za plemo ali za kaj drugega popolnoma brez pomena.

Vprašanje 73. Kako naj preženem mravlje, ktere vse križem lezejo iz tal ravno ondi, kjer sem letos napravil vrtno lopo? Kaj takega rabiti proti njim, kar bi rastlinskim koreninam škodilo, ne gre, posebne pa ne karbolineja, ker bi predolgo razširjal svoj smrad. (V. B. na H.)

Odgovor: Mravlje je prav težko pregnati, zlasti pa s sredstvi, ki koreninam ne škodijo. Tako sredstvo so edino gnile ribe ali prav stari smrdeči slaniki (arniki), ki se na več mestih zakopljejo v mravljišča in v njih bližini. Vrhu tega je dobro, zemljo, iz ktere lazijo mravlje, politi s prav zelo slano vodo.

Vprašanje 74. Imam pred 4 leti zasajen vinograd, ki je bil lansko leto pognojen in zazemljan. Letos sem zapazil sredi vinograda v dolžini kakih 14 metrov prav slabo rast trt, in mislim, da je temu kriva trtna uš. Kako mi je ravnati, da zabranim razširjanje trtne uši? (A. H. v B.)

Odgovor: Proti razširjanju trtne uši ni nobenega sredstva; k večjemu se pomaga trtam, da prav malo časa dlje

kljubujejo uši, ako se jim dobro gnoji. Na ta način se jim podaljša življenje pač le za eno ali dve leti. Sicer je pa Vaša dolžnost svojo slutnjo naznaniti okrajnemu glavarstvu, katero bo dalo vinograd preiskati in določiti, če je res v njem trtna uš. Enaki znaki, kakor pri trtni uši, pokažejo se tudi po tistih mestih vinogradov, koder je pod zemljo mnogo vlage. Zaradi naznanila se Vam ni bati nobenih sitnostij, ker Vam vinograda ne bodo pokončali, pač pa boste imeli od tega korist, ker se bo v tem slučaju, če je v njem res trtna uš, pričelo tudi pri Vas delovanje za obnovenje vinogradov s cepljenimi ameriškimi trtami. Opozorjamo Vas tudi, da od opustošenih vinogradov le tam davek odpišejo, koder je uradno dognana škoda po trtni uši.

Vprašanje 75. K nam pripeljejo Hrvati mnogo prasičev, ki so ikravi, vsled česar ljudje trpijo veliko škodo. Čul sem tudi, da prasičarji pripeljejo drugod ceno kupljene ikrave živali ter z njimi naše ljudi sleparijo. Ali bi se dalo to na kak način ustaviti? (M. B. v L.)

Odgovor: To ustaviti je pač težko, ker vlada zaradi ikravosti ne more meje zapreti. O tej reči so nam tudi ljubljanski trgovci s prasiči že tožili, ter so rekli, da so vsemu temu največ krivi kmetje sami, ki kupujejo od Hrvatov stare svinje po nizki ceni mesto da bi rajši kupovali sicer drage, a zdrave mlade prasiče. Skušnja namreč uči, da so skoraj vse te svinje ikrave, ker so toliko let na Hrvaškem brskale po tamošnjih vaseh, koder je malo snage in imajo prasiči pristop do stranišč, kjer prasič ikravost naleze. Najbolje in zelo koristno bi pa bilo, če bi naši ljudje hrvaških prasičev sploh ne kupovali, ampak bi se doma bolj prijeli prasičje reje ter bi potrebna praseta doma vzrejali. S tem bi ne preprečili le ikravosti, ampak tudi kugo v gobcu in na parkljih, ki nam je naredila uže toliko škode pri živinoreji, kajti, kakor hitro se pri nas pokaže kuga v gobcu in na parkljih, nemška država precej mejo za našo živino zapre, mi z živino nikamor ne moremo in cena pade, na veliko škodo našim živinorejcem.

Vprašanje 76. Na sadnem drevju se letos nahaja posebno veliko zelenih listnih uši, katerih ne umem pokončevati; zato prosim svéta? (Fr. A. v V.)

Odgovor: Listne uši se pred vsem nahajajo na jablanah, in sicer na koncih vejic, koder naredo veliko škodo. Koder je listje zgrbančeno in zavito, tam se morajo vedno slutiti listne uši. Najboljše sredstvo, ta mrčes uničiti, je močna tobakova voda, ki listju nič ne škoduje, pač pa uši zanesljivo pomori. Škropljenje pa ne velja, ampak se mora vsak napaden vršiček pomočiti v podstavljeno posodo s tobačno vodo in notri držati par trenutkov, da vsaka uš gotovo pride v dotiko s to vodo. Ker se uši nahajajo le na mladem, torej nizkem drevju, zato ni težko zvršiti tega dela, ki se pa mora večkrat ponoviti, kajti nekaj uši vedno ostane živih ter se v nekterih dneh morejo zopet čudovito razmnožiti.

Vprašanje 77. Nameravam napraviti kapnico, in sicer z ilovico, a nekterniki mi svetujejo, raje obzidati jo z zmesjo iz cementa in kakor oreh drobno stolčenega kamenja. Ali bi bilo to dobro ter zanesljivo? Kakšen cement naj vzamem in kje bi se dobil mojster, ki bi to naredil?

Odgovor: Kapnico na ta način narediti je veliko bolje kakor iz ilovice. Zmes iz cementa in kamenja se imenuje „beton“ ter v to svrhu ni treba kamenja razbiti, ampak iz šute se preseje tako kamenje, ki ni debelejše nego dober oreh, pa tudi ne drobnejše nego fižol. Kako se dela beton, je težko povedati in se mora prepustiti zidarju, ki to ume. Pri nas je uže dosti ljudij, ki umejo beton delati, a imenovati Vam nobenega ne vemo. Kolikor boljši je cement, toliko boljši bo beton.

Vprašanje 78. Sosedovo žrebe, ki hodi s kobilo na polje, dela mi po mojih njivah škodo, a sosod tega ne prepreči vzlic mojim opominom ter trdi, da žrebeta smejo, dokler

niso leto stara, hoditi, koder si boji. Ali je to res, in ali ga smem tožiti? (Fr. K. v V.)

Odgovor: To ni res, in Vi imate vso pravico do povračila škode, ki Vam je kterakoli žival naredi na Vašem polju. Ravnajte se po zakonu, ki se tiče obrambe poljščine, pri čemer Vam mora županstvo pomagati. Po § 26. tega zakona imate Vi tudi pravico zarubiti živino, ki Vam dela kvaro.

Gospodarske novice.

* **Na razglas o oddaji modre galice** še enkrat opozorimo vinščake ter opomnimo, da bo družbi mogoče zvršiti le ona naročila, ki precej dojdejo, kajti družba se bo morala iz sedanjega stanovanja začasno izseliti in ne bo imela več to poletje skladišča na razpolaganje, ker se zaradi potresa mora cela hiša temeljito popraviti. Nujno torej prosimo, naročila kmalu prijaviti ter potrebno galico za drugo škropljenje uže sedaj naročiti.

* **Gospod Edmund Mach**, c. kr. vladni svetnik ter ravnatelj deželne kmetijske šole in poskušališča v Šmihelu na Tirolskem, se je te dni mudil na Kranjskem ter je nadzoroval po nalogu c. kr. kmetijskega ministerstva deželno kmetijsko šolo v Grmu. Ob tej priliki si je tudi v Ljubljani ogledal deželno trtnico, in družbeni tajnik ga je povabil ogledati si družbene zavode, vsled česar je obiskal podkovsko šolo, drevesnico in poskusni dvorec na Viču. Gospod vladni svetnik se je jako laskavo izrekel o tem, kar se na Kranjskem zgodi v prospah kmetijstva.

* **Mejnarodna razstava govedi in prasičev** v zvezi z razstavo semen, krmil in umetnih gnojil bo od 5. do 8. septembra t. l. na Dunaju. Razstavo priredi c. kr. kmetijska družba na Dunaju, ktera na zahtevanje pošlje potrebna razjasnila in programe. Živina, ki se misli razstaviti, naj se zglasi do dne 1. avgusta t. l.

Uradne vesti c. kr. kmetijske družbe kranjske.

Seja glavnega odbora dne 16. maja 1894. l.

Seji je predsedoval družbeni predsednik gospod ces. svetnik Ivan Murnik, navzoči so bili odborniki gg.: Franke, Ogo-relec, Šiška, Witschl in tajnik Pirc.

Glavni odbor je ukrenil zaradi letošnjih izrednih razmer družbeni redni občni zbor sklicati še le sredi meseca julija t. l.

Na podlogi došlih prošenj je odbor razdelil simentalske bike, ki so se od meseca junija lanskega leta vzrejali na družbenem poskusnem dvorcu na Viču, ter se je pri razdelitvi oziral pred vsem na prošnje notranjskih podružnic, ker ta živina najbolj sodi na Notranjsko.

Več prošenj podružnic za podporo njihovim trtnicam in drevesnicam, ktere so bile vložene pri c. kr. kmetijskem ministerstvu, je odbor ukrenil najtopleje priporočiti.

Poročilo sl. deželnega odbora, da tudi letos prevzame troške za prevažanje galice do podružnic, se radostno vzame na znanje.

Glede poprav na družbenih poslopijih, ki so potrebne zaradi potresa, glavni odbor potrebno ukrene ter naroči izvršitev tajništva.

Na poziv sl. deželnega odbora se ukrene, predlagati nekaj novih članov za licencevalne komisije.

Glede razdelitve dosedanje bohinske podružnice v dve novi podružnici se primerno ukrene ter izvršitev naroči tajništva.

Glavni odbor z veseljem vzame na znanje sklep za skupno zborovanje dolenjskih podružnic dne 10. junija ter ukrene vdeležiti se tega zborovanja po svojih zastopnikih.

Za nove ude so predlagani in se sprejmejo gg.:

Cimperman Matevž, posestnik v Boštetju; Tomažin Janez, posestnik v Mahorju; Pirc Janez, posestnik v Leskovcu; Jaklič Ivan, posestnik na Kropi; Krejči Martin, župnik na Vratih; Krhin Ivan, posestnik v Gor. Gradišču; Dolinar Josip, posestnik na Trati; Justin Anton, posestnik v Lučin; Miklavčič Frančišek, posestnik v Dolenji Rovani; Turnšek Amalija, veleposestnica v Mar. Nazaret.

Razglas

o oddaji modre galice za škropljenje trt v letu 1895.

Podpisana družba bo tudi letos modro galico za škropljenje trt oddajala po nižini ceni, in sicer tistim vinogradnikom, ki se pravočasno zglase zanjo in ki se zavežejo:

1.) plačati galico uže naprej, oziroma takoj po prejemu, po 22 kr. kilogram z zavojem vred.

2.) prejete galice ne prodajati z dobičkom naprej.

Ta pogoja veljata za one, ki naroče galico neposredno pri družbi.

Častita predstojništva podružnic, ktera mislijo naročiti galico skupno za svoje člane, stopijo naj v dogovor neposredno z družbo.

Opomnja: Od galice se plača na železnici le polovica voznine. — Upanje je, da bo vis. deželni odbor tudi letos prevzel troške za prevažanje galice iz Ljubljane do podružnic; zato je članom ugodnejše, galico naročiti skupno potom podružnice.

Tisti, ki galice ne plačajo precej po prejemu in s katerimi se družba glede plačila ne pogodi posebej in drugače, plačati bodo morali po 6% zamudnih obrestij.

C. kr. kmetijska družba kranjska.

V Ljubljani, dne 31. marcija 1895.

Razglas

Ker se kuga med prasiči v Steinbruchu (Köbánya) in v okrožju budapeštanskem vedno bolj razširja, prepoveduje s tem c. kr. deželna vlada uvažanje prasičev iz Steinbrucha in celega budapeštanskega komitata brezpogojno na Kranjsko.

Prestopki te prepovedi, ktera postane veljavna tisti dan, ko se v novinah razglasi, kaznovali se bodo po § 44. zakona o živinski kugi z dne 25. maja 1882., drž. zak. št. 51.

C. kr. deželna vlada v Ljubljani,

dne 24. maja 1895.

Št. 6182.

Razglas

Na podstavi člena 5. z nemško državo sklenjenega dogovora o živinskih kugah z dne 6. decembra 1891. l. in točke 5. k temu spadajočega končnega zapisnika (drž. zak. št. 16. iz l. 1892.) ministerstvo za notranje stvari dotlej, dokler se ne ukaže drugače, brezpogojno prepoveduje uvažati govejo živino v državnem zboru zastopane kraljevine in dežele iz nastopnih zapornih ozemelj nemške države, v katerih je razširjena plučna kuga, in sicer:

1.) iz vladnih okrajev **Poznanj, Devin, Mezibor, Hildesheim, Kolin in Cah** v kraljevini **Pruski**;

2.) iz okrožnih glavarstev **Lipsko in Cvikava** v kraljevini **Saksonski**;

3.) iz velike vojvodine **Saksonsko-Vajmarske**;

4.) iz vojvodine **Anhaltske**.

Te prepovedi stopijo namesto prepovedi, ki so bile izdane vsled razpisa ministerstva za notranje stvari z dne 9. aprila 1895. l., št. 9649., oziroma vsled tuuradnega razglasa z dne 13. aprila 1895. l., št. 4977.

To se razglša vsled razpisa visokega c. kr. ministerstva za notranje stvari z dne 9. maja 1895. l., št. 12.562., s tem dodatkom, da se prestopki te **brezpogojne** uvozne prepovedi kaznujejo po določilih §§ 45. in 46. občnega zakona o živinskih kugah.

C. kr. deželna vlada za Kranjsko.

V Ljubljani, dne 11. maja 1895.

Vabilo

k občnemu zboru podružnice c. kr. kmetijske družbe v Logatcu, ki bode dne 9. junija t. l. popoldne ob 4. uri v šolskem poslopju v Dolenjem Logatcu.

VZPORED:

- 1.) Predložitev računov.
- 2.) Predlogi za društveni občni zbor.
- 3.) Volitev zastopnikov k temu zboru.
- 4.) Slučajnosti.
5. Volitev tajnika.

Martin Petrič, predsednik.

Vabilo

na shod dolenjskih kmetijskih podružnic, kteri bode v Novem Mestu v ponedeljek, dne 10. junija t. l.

Zborovanje bode v mestni dvorani in se bode pričelo ob 10. uri dopoldne.

Na dnevnem redu so poleg nagovora in volitve predsednika zborovanju naslednja vprašanja.

1.) S kakim plemenom jeboljševati dolenjsko goved in kaj je sploh ukreniti za povzdigo govedoreje na Dolenjskem?

2.) Kako je pospeševati prasičjo rejo na Dolenjskem?

3.) Kaj je ukreniti dolenjskim podružnicam, da bi dobile cenejšo živinsko sol?

4.) Predlogi dolenjskih podružnic.

Popoldne ob 4. uri je izlet na Grm, kjer bode ogled šole in njenih nasadov.

Zborovanja se smejo po § 16. družbenih pravil vdeležiti tudi nedružabniki.

Kmetijska podružnica v Novem Mestu,

dne 1. maja 1895.

Odbor.

Listnica uredništva.

J. B. v J. Če ste škodo pravočasno glavarstvu naznanili in se najemnik lova noče iz lepa poravnati, potem bo uže glavarstvo naredilo daljne korake.

F. K. v H. Vašega vprašanja ne razumemo dobro. Skoraj gotovo cementni omet raz zid zato odpada, ker mokrota leze po opeki iz temelja navzgor. To neprimliko boste le tedaj odpravili, če boste temeljni zid zavarovali pred vlago.

J. D. v H. Kako bradavice odpraviti raz vime, smo v tem listu uže večkrat popisali ter Vas opozorimo na dotične odgovore. Sicer pa o tem tudi lahko berete na str. 192. knjige „Domači živinodravnik.“

N. v G. Umetna gnojila, t. j. kajnit in Tomasovo žlindro, oddaja družba jeseni ter je oddaja pravočasno v „Kmetovalcu“ objavljena. Čas, ta gnojila po travnikih trosti, je pred zimo, predno pade sneg. — Obročke za bike prodaja družba po 55 kr. s poštnino vred, ter je denar naprej poslati, in sicer najbolje v pisemskih znamkah v pismu.

V. K. v Š. J. Najbolje je, če vprašate glede kuretne, ki vam dela škodo, pri okrajnem glavarstvu, kajti pri Vas so glede obrambe poljščine druge naredbe nego pri nas, ter jih mi ne poznamo.